

Orfeus och Eurydike

Nu ska jag berätta för er den tragiska historien om Orfeus och Eurydike. Det var för mycket länge sedan. Det var i det historiens dunkel av myter och sagor som vi inte vet så mycket om. Orfeus var en sångare från Thrakien. Han var välkänd för sin vackra sångröst. Dessutom hade han fått en lyra av guden Apollon och det sägs att när han spelade på den frambringade han så vackra toner att floderna stannade i sitt lopp för att lyssna och bergen kom närmare för att höra på. Orfeus levde tillsammans med sin älskade Eurydike i ett tillstånd av paradisk lycka. Allt var frid och fröjd.

Men så en dag hände något fasansfullt. Eurydike trampade på en giftorm som bet henne i benet. Hon dog av det starka giftet.

När Orfeus fick budet om Eurydikes död, vrålade han som ett sårat vilddjur. Han kastade föremål omkring sig och han grät av sorg. Efter någon vecka hade han, av ren utmattning, äntligen kunnat sova en hel natt. När han vaknade låg världen grå och meningslös framför honom. Men han hade fått en idé. Det fanns bara en sak han kunde göra. Det var att bege sig till dödsriket i underjorden och hämta tillbaka Eurydike. Hans plan var att använda det han var riktigt bra på, nämligen att spela på sin lyra för att på så sätt försöka förmå dödsrikets gudar att låta Eurydike återvända till jordelivet. Han grep sin lyra och begav sig iväg. En vis man i trakten pekade ut för honom var han kunde finna ingången till dödsriket. Orfeus begav sig iväg och kom efter några dagar till det svarta hålet som var ingången till dödsriket. Han traskade med bestämda steg rakt in.

Han kom in i en smal, mörk gång. Den var så mörk att han endast vagt kunde se var han satte sina fötter. Men det fanns bara en väg att gå så han kunde inte ta miste. Det var varmt och fuktigt. Det droppade obehagligt från taket och när Orfeus kommit en bit kände han en vämjelig stank av förruttnelse och död. Han började också höra de mest besynnerliga ljud: människor som skrek av ångest; människor som ropade på hjälp och vrålade av smärta. Orfeus kände en intensiv olust, men tvekade aldrig att fortsätta. Hans längtan efter Eurydike var starkare än någonting annat. Med stor förslagenhet tog han sig över de fem floder som korsar dödsriket: Styx, Acheron, Phlegeton, Cocytus och Lethe. Så småningom fick han syn på de plågade människoandar vars skrik han tidigare hört. Bland dem fanns Ixion, dömd till att vara kedjad vid ett evigt snurrande hjul. Där fanns Tantalus som plågades av en brännande törst stod i vatten upp till hakan. Men varje gång han försökte dricka rann vattnet undan. Likaledes plågades han av hunger och ovanför sitt huvud såg han saftiga frukter på dignande grenar som höjde sig utom räckhåll var gång han grep efter dem. Där fanns Sisyfos som var sysselsatt med att i evighet rulla en ofantlig stenbumling uppför en backe. I samma ögonblick han nådde krönet rullade stenbumlingen ner igen och han fick börja om från början. Där fanns också giganten Tityos som låg fastbunden ur stånd att värja sig mot de två gamar som hackade i hans lever. Till slut nådde Orfeus fram till dödsrikets härskarpar Hades och Persefone. Orfeus bugade sig och framförde sitt ärende. Hades och Persefone bara skrattade åt honom. Då tog Orfeus fram sin lyra och började spela. Fram ur instrumentet strömmade de ljuvligaste av toner. Han spelade med sådant mästerskap att Ixions hjul stannade, Sisyfos sten slutade rulla, Tantalus glömde sin törst och gamarna upphörde att hacka i Tityos lever. Och naturligtvis blev också Hades och Persefone djupt tagna av den vackra musiken. De samtyckte till att låta honom få tillbaka Eurydike, dock på det villkoret att han inte såg på henne förrän de på nytt trädde ut i dagsljuset.

De började vandrigen upp till jordelivet igen. Orfeus gick först och Eurydike strax bakom. Ännu hade Orfeus inte sett henne. Han bara anade att hon fanns där tätt bakom

honom. De vandrade och vandrade, passerade floderna och gick upp för de mörka gångarna. Till slut skymtade Orfeus dagsljuset långt borta i gången. Han greps då av en häftig längtan att se Eurydike. De var ju nästan framme. Han kunde inte bärga sig längre. Han vände sig om och skulle omfamna sin älskade som då plötsligt bara var luft. Han såg henne då längre ned i gången i snabb fart dras ned mot dödsriket igen. Orfeus försökte följa efter men insåg snart det meningslösa i det. Nu var underjorden obevekligt stängd för honom.

Förkrossad av sorg och smärta sprang Orfeus upp ur dödsriket och vidare upp i bergen och skogarna. Där irrade han omkring flera dagar och ropade, i sin förvirring, på Eurydike. Slutligen stötte han på en skara vinrusiga, rasande bacchanter som slet honom i stycken. De kastade hans huvud i havet. Och det sägs att huvudet, där det guppade i vågorna, fortfarande sjöng vackert och med jämna mellanrum hördes han ropa på sin älskade: Eurydike, Eurydike.....

Fritt tolkad med utgångspunkt främst i Alf Henriksons *Antikens historier*

Daniel Lundqvist 2000-02-23